stipriai apardyta, -apie 2,0m storio. Ši siena tęsiasi po pylimu į pietvakarinę pusę. Jos fragmentai buvo rasti 1989m. J.Genio tyrinėjimo metu.

Iš šių mūrų galima daryti išvadą, kad pagaliau rasti Biržų I pilies, statytos Kristupo Radvilos Perkūno, pamatai. Iš sienų išdėstymo bei dydžio galima teigti, kad I pilis buvo apie 54,5m ilgio ir 18m pločio. Pietvakarinė išorinė siena buvo po dabartiniu pietvakariniu pylimu. Vidinė siena ėjo šalia dabartinių rūmų pietvakarinės sienos (išorinės), o išorinė šiaurės rytinė siena - po dabartiniais rūmais. Abejoti galima dėl pirmųjų rūmų dydžio, bet tai bus galima patikslinti vėlesnių tyrinėjimų metu. Kad tai pirmųjų rūmų pamatų fragmentai, patvirtina kokliai su Kristupo Radvilos monograma. Aptiktiesiems friziniams, karniziniams kokliams ir karūnėlėms analogų tarp ankstesnių tyrinėjimų medžiagos, saugomos Biržų muziejuje, nėra. Iš rastų koklių, kurių dalis yra sveiki, galbūt pavyks rekonstruoti krosnį.

Nauji archeologiniai tyrinėjimai leis patikslinti pastatų išsidėstymą Biržų pilies teritorijoje įvairiais statybos etapais.

Gintautas Stankevičius

ARCHEOLOGINIAI TYRIMAI VILNIUJE, ODMINIU G. 7-9

Archeologiniai tyrimai Odminių gatvėje buvo vykdomi rengiant gatvės šiaurinės kraštinės užstatymo planą.

Ištirtas 200 m^2 plotas. Jis yra už istorinio Vilniaus senamiesčio, ribojamas XVIa. statyta gynybine siena.

Senamiesčio kvartalo, kuriame yra tyrimų plotas,

formavimosi pradžia, matyt, yra XIVa. pab. -XVa. kuomet čia pradėjo kurtis totoriai. Kvartalas jau egzistavo XVIIa., o galutinai susiformavo tik XIXa. nutiesus dabartinį Gedimino prospektą. Architektų duomenimis, mūriniai pastatai šioje vietoje atsirado ne anksčiau kaip XVIIIa.

Didžiąją dalį tyrimų metu surinktos medžiagos sudaro buitinės keramikos ir koklių fragmentai. Absoliuti dauguma radinių priskirtini XVIa. pab. -XVIIa.

Įžemis tirtoje teritorijoje pasiektas 2-2, 5 m gylyje. Visame plote virš įžemio buvo apie 0, 5m storio juodos riebios žemės sluoksnis. Radinių jame labai nedaug. Rasta skiedrų, supuvusios medienos, įrankių iš medžio fragmentų. Išskirtini tik mediniai šulinio rentinys ir vandentiekis. Šulinys buvo 1, 2x1, 2m dydžio, surėstas iš plačių (36-40cm) 8-10cm storio rąstų. Rentinys įkastas į įžemį. Sprendžiant iš negausių radinių, šulinys buvo naudotas iki XVIIa. antrosios pusės. Vandentiekio linija atkasta apie 20m į rytus nuo šulinio. Jis įrengtas šulinio rentinio apačios horizonte. Vandentiekis apie 0,5m įkastas į įžemį. Jam panaudoti apie 25cm skersmens rąstai su išgręžta 6-7cm skersmens anga.

Virš aprašyto sluoksnio buvo 0,3-0,4m storio supiltinio grunto sluoksnis. Jame gausu buitinės keramikos šukių, koklių ir stiklo fragmentų. Šiame sluoksnyje rasti 4 Jono Kazimiero šilingai. Greičiausiai šis sluoksnis susidarė XVIIa. antroje pusėje. Per XVIIa. vidurio karus Vilnius smarkiai apgriautas. Likviduojant sugriovimus, šiukšlės buvo vežamos už miesto. Dalis jų suversta ir prie dabartinės Odminių gatvės. Sluoksnyje daug puspylčių, skiedinio, čerpių fragmentų. Rasta puošnių XVIa. vidurio - XVIIa. pradžios koklių fragmentų, XVIa. viduriui būdingos plonasienės keramikos šukių.

XVIIa. antrojoje pusėje Odminių gatvėje ėmė kurtis amatininkai. Virš aprašyto supiltinio sluoksnio rasta nemažai amatininkų-odininkų veiklos pėdsakų. Aptiktos 6 medinių 1-1, 5m skersmens kubilų liekanos. Kai kurių kubilų

išlikusios sienelės yra 0, 5-0, 6m aukščio. Prie vieno iš

kubilų buvo įrengta medinė patalpa (išlikęs apatinis statinio vainikas), o prie daugumos kubilų - plytinės krosnys. Jų aplinkoje rasta ragų, kalkių, XVIIa. puodų šukių. Be to, aptikta keletas amatininkų darbo įrankių, smulkių odos atraižų (tarp jų ir dažytos). Dalis kubilų XVIIIa. pradžioje jau buvo nenaudojami. Tuo pat metu apleistas ir medinis atviras kanalas. Jis buvo užpiltas kalkėmis.

XVIIIa. pradėti statyti mūriniai statiniai. Atkastos dviejų pastatų liekanos. Viename iš jų aptikta sugriauta XVIIa. krosnis. Daugiausia buvo medinių pastatų.

Viršutinis sluoksnis vietomis iki 0,8m storio suardytas.

Povilas Tebelškis

PALĖVENĖS, KUPIŠKIO RAJ. VIENUOLYNO TERITORIJOS ŽVALGOMIEJI ARCHEOLOGINIAI TYRIMAI

Dėl numatomų Palėvenės vienuolyno (XVII-XVIIIa. architektūros paminklo) teritorijos melioravimo darbų bei pastatų avarinės būklės. LKP MC 1991m. dviem etapais žvalgė minėtą vienuolyno teritoriją. Pirmajame etape kiemo teritorijoje, melioracijos kanalų vietose, iškasti 8 šurfai (I-VIII), kurių bendras plotas apie 16 m^2. Šurfuose I-II, IV-V, VII, 0,2-0,7m gylyje nuo dabartinio žemės paviršiaus (88,7-88,85m abs. a.), aptikti iki šiol visai nežinomi 1,0-1,4m pločio pamatai, mūryti iš akmenų ir plytų. 0,4-0,7m storio kultūriniame sluoksnyje rasta keletas XVIIIa. koklių fragmentų, 1661 m. Jono Kazimiero šilingas.

Paminklų restauravimo projektavimo institutas Kupiškio rajono kultūros skyriaus užsakymu parengė vienuolyno pastatų avarinės būklės likvidavimo projektą. Jame numatyta kiemo paviršių tarp trijų vienuolyno korpusų, nukasti 1m.